

Uplatnění absolventů středních škol na trhu práce

Ing. Vladimíra Bartoňová

Bakalářská práce
2006

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Univerzitní institut

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Univerzitní institut

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2005/2006

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Ing. Vladimíra BARTOŇOVÁ**
Studijní program: **B 7507 Specializace v pedagogice**
Studijní obor: **Učitelství odborných předmětů pro střední školy**

Téma práce: **Uplatnění absolventů středních škol na trhu práce**

Zásady pro vypracování:

- 1. Nezaměstnanost absolventů-porovnání se zahraničím**
- 2. Statistika ÚP Vsetín**
- 3. Dotazníkové šetření-vybrané SŠ**
- 4. Hodnocení**

Cílem bakalářské práce bude zhodnotit uplatnitelnost absolventů stř. škol ve Valašsko - Meziříčském regionu a tím také zhodnotit profilaci vybraných škol.

Rozsah práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**

Seznam odborné literatury:

Seigel, Z.: Jak úspěšně hledat zaměstnání, GRADA 2003

Seigel, Z. : Jak hledat a najít zaměstnání, Grada, Praha, 2005

Hanzlíková: Jak uspět v prvním zaměstnání

Statistika ÚP Vsetín

www.mpsv.cz, www.up.vsetin.ion.cz,

www.ceskydomov.cz,www.ceskaskola.cz,www.ucitelskelisty.cz,www.nuov.cz

Vedoucí bakalářské práce:

Ing. Alica Kavanová

Ústav pedagogických věd

Datum zadání bakalářské práce:

6. března 2006

Termín odevzdání bakalářské práce:

13. června 2006

Ve Zlíně dne 6. března 2006

prof. Ing. Roman Prokop, CSc.
prorektor

prof. PhDr. Vlastimil Švec, CSc.
ředitel ústavu

Poděkování

Zpracování tématu bakalářské práce by se neobešlo bez spolupráce s Úřadem práce ve Vsetíně, konkrétně chci poděkovat za laskavou pomoc při poskytnutí statistických údajů panu Matulovi.

Dále chci poděkovat ředitelům středních škol, kteří mi umožnili uskutečnit dotazníkové šetření mezi maturanty jejich škol.

Za poskytnutí softwarového , kancelářského vybavení , pomoc a podporu při zpracovávání bakalářské práce musím poděkovat manželovi a celé rodině.

V neposlední řadě patří díky také mé konzultantce a vedoucí práce paní inženýrce Alici Kavanové.

OBSAH

Abstrakt.....	1
Úvod	2
I. Teoretická část	3
I.1. Problematika zaměstnávání absolventů.....	4
I.2. Absolventi na trhu práce v roce 2006.....	5
I.3. Podporovat se vyplácí.....	8
I.4. Statistická míra nezaměstnanosti absolventů.....	10
I.5. Psychologie nezaměstnanosti.....	11
II. Praktická část.....	13
II.1.Uplatnění absolventů středních škol ve Val.-Meziříčském regionu na trhu práce / Statistické údaje ÚP ve Vsetíně /.....	14
1.Analýza statistických dat.....	14
2.Tabulky a grafy ÚP ve Vsetíně / školní rok 2003-2004, školní rok 2004-2005/.....	18
3.Zhodnocení.....	17
II.2.Dotazníkové šetření maturantů stř.škol ve Val.-Meziříčském regionu.....	39
1.Anonymní dotazník.....	39
2.Výsledky dotazníkového šetření.....	41
3.Analýza získaných dat.....	43
4.Zhodnocení.....	46
Závěr práce.....	47
Seznam použité literatury.....	50

–

ABSTRAKT

Téma : Uplatnění absolventů středních škol na trhu práce

Bakalářská práce je rozdělená do dvou částí.

1. Teoretická část
 - 1.1. Problematika zaměstnávání absolventů, absolventi jako riziková skupina
 - 1.2. Psychologie nezaměstnanosti
2. Praktická část
 - 2.1. Uplatnění absolventů středních škol Val.– Meziříčského regionu na trhu práce
Statistické údaje Úřadu práce ve Vsetíně /od roku 2003 do roku 2005 /
 - 2.2. Dotazníkové šetření maturantů středních škol Valašsko –Meziříčského regionu

Klíčová slova : absolvent, střední škola, nezaměstnanost, trh práce, úřad práce

.....
Topic : The assertion of graduates of secondary schools at employment market

Bachelor thesis contains two parts.

1. Theoretical part
 - 1.1. The scope of problems of employment of secondary school graduates,
graduates as a risk group
 - 1.2. Psychology of unemployment
2. Practical part
 - 2.1. Assertion of secondary school graduates in Valašské Meziříčí region
at employment market
Statistical information of jobcentre in Vsetín /from 2003 to 2005 /
 - 2.2. The results of survey at secondary schools in Val.-Mez. region

Autor : ing. Vladimíra Bartoňová

Supervisor : ing. Alica Kavanová

Keywords :

graduates, secondary school, unemployment, employment market, jobcentre

ÚVOD

Všechna sociologická zjištění v hrubých rysech konstatují, že pro životní pracovní kariéru je z psychologického hlediska klíčový start. Lidé, kteří dobře odstartují, mají významně větší šance i v budoucnosti, než ti, kteří byt' jeden rok po absolvování nemohou najít místo. Společnost tedy ve vlastním zájmu musí udělat co nejvíc pro to, aby mladí lidé získali po absolvování místo ve svém oboru, byt' by nebylo dobře placené, nicméně musí jim otvírat perspektivy.

Cílem předkládané bakalářské práce je nastínit problematiku uplatnitelnosti a zaměstnanosti absolventů středních škol, a to teoretickou analýzou faktorů, jež tento jev provázejí a zaměřit se konkrétně na statistické informace Úřadu práce ve Vsetíně ve školních letech 2003-2005. Praktická část se též zabývá výsledky anonymního šetření maturantů, které se týká spokojenosti s dosaženým vzděláním a zamýšlenými plány do budoucnosti, včetně chápání vlastní role na trhu práce. Jedná se o maturitní ročník 2005/2006.

Práce je doložena řadou tabulek a grafů, seznamem čerpané odborné literatury a použitých aktuálních, webových informací.

Závěr práce zestručňuje a zobecňuje získané informace a poznatky.

I. Teoretická část

I.1. Problematika zaměstnávání absolventů.

Absolventi riziková skupina.

I.2. Absolventi na trhu práce v roce 2006

I.3. Podporovat se vyplácí

I.4. Statistická míra nezaměstnanosti absolventů

I.5. Psychologie nezaměstnanosti

I.1. Problematika zaměstnávání absolventů . Absolventi riziková skupina .

Absolventi představují na trhu práce rizikovou skupinu. Vzhledem k chybějící praxi a nedostatečným pracovním návykům jsou mnohem více ohroženi nezaměstnaností než ostatní kategorie občanů. Neúspěšnost při hledání pracovního místa na počátku pracovní kariéry může vést u mladého člověka ke ztrátě motivace a může se i odrazit zvýšenou tendencí k sociálně patologickým jevům.

Míra nezaměstnanosti absolventů je závislá především na ekonomické situaci ve státě a celkové nezaměstnanosti. Nepříznivým vývojem na trhu práce jsou absolventi škol ohroženi více než ostatní pracovníci, míra nezaměstnanosti absolventů je tedy vždy vyšší než průměrná míra nezaměstnanosti. Odráží stav mezi poptávkou a nabídkou po pracovních silách jak z hlediska regionálních rozdílů na trhu práce (okresy s vyššími počty nezaměstnaných vykazují i vyšší počty nezaměstnaných absolventů škol - nejvyšší počty se soustřeďují do nezaměstnaností nejvíce postižených regionů – Moravskoslezského, Jihomoravského a Ústeckého kraje), tak z pohledu struktury profesní.

Na konci července 2005 registrovaly úřady práce asi 25 tisíc nezaměstnaných absolventů škol všech stupňů a mladistvých, což je asi o 13 tisíc méně než ve stejném období loňského roku. Pro absolventy a mladistvé nabízeli zaměstnavatelé celkem 7950 volných pracovních míst.[1]/Beránková Kateřina, Mgr., tisková mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí/

Šance absolventa na získání zaměstnání závisí mimo jiné na stupni vzdělání – nezaměstnaností jsou méně ohroženi absolventi vyšších odborných škol a vysokých škol, naopak nejvíce jsou nezaměstnaností postiženi ti, kteří na trh práce vstupují se základním vzděláním, příp. nedokončeným základním vzděláním. Dalším důležitým faktorem je vystudovaný obor či specializace. Spolupráce s resorty zodpovědnými za oblast vzdělávání a odborné přípravy je jedním z důležitých aspektů v dlouhodobé strategii snižování nezaměstnanosti.[2]/ Měřínská Gabriela, Mgr., Odbor trhu práce, www.noviny-mpsv.cz/

V rámci projektu ministerstva školství Kvalita I ,který finančně podporuje Evropský sociální fond, dochází ke změně způsobu závěrečných zkoušek pro tříleté učební obory, protože dosavadní praxe nevyhovuje. Absolventi učebních oborů nejčastěji figurují mezi nezaměstnanými, nová závěrečná zkouška by proto měla přispět k jejich lepší uplatnitelnosti na trhu práce. Podstatou nových zkoušek je jednotné zadání, na němž se musí shodnout pedagogové, zástupci zaměstnavatelů a specialisté z Národního ústavu odborného vzdělání. Podle lidí z podnikové sféry by se měl obsah zkoušek více přiblížit potřebám praxe. Pedagogové na druhé straně upozorňují, že učební obor nemá mladé lidi připravit jen pro jedno konkrétní místo. Má naopak poskytnout takovou šíři vzdělání, aby se jeho absolventi mohli vyrovnat se změnami ve výrobě i na trhu práce. Najít průnik mezi těmito dvěma pohledy bude tedy úkolem řešitelských týmů v příštích dvou letech. Poté by měla

být závěrečná zkouška připravená tak, aby mohla být zavedena ve všech školách poskytující vzdělání s výučním listem. [3] / Franková Zoja, www.ceskaskola.cz, 22.11.2005, www.kvalita1.nuov.cz /

I.2. Absolventi na trhu práce v roce 2006

Z výše uvedeného vyplývá prioritou nastavení státní politiky zaměstnanosti. V souvislosti s novým zákonem o zaměstnanosti č. 435/2004 Sb., který je účinný od 1. října 2004, je nutné zmínit nové pojetí této kategorie nezaměstnaných. V uvedeném zákoně je pojem absolvent nově definován. Původně se jednalo o mladé lidi do dvou let po úspěšném absolvování studia. Nové pojetí rozšiřuje tuto kategorii osob vyžadujících zvýšenou péči při zprostředkování zaměstnání na mladé lidi do 25 let věku a absolventy vysokých škol do dvou let po úspěšném ukončení studia, nejdéle však do 30 let věku.

Individuální akční plán

Úřad práce je povinen uchazečům o zaměstnání z řad absolventů škol a fyzických osob do 25 let věku ke zvýšení jejich možností uplatnění na trhu práce nabídnout vypracování individuálního akčního plánu. Jeho obsahem je zejména stanovení postupu a časového harmonogramu plnění jednotlivých opatření ke zvýšení možnosti uplatnění absolventa školy a uchazeče o zaměstnání do 25 let věku na trhu práce, a to v souladu s dosaženou kvalifikací, možnostmi a schopnostmi uchazeče o zaměstnání.

Opatření ke zvýšení možnosti uplatnění na trhu práce

Jedná se např. o poskytnutí poradenství za účelem zjištění osobnostních a kvalifikačních předpokladů absolventa školy pro zprostředkování vhodného zaměstnání a při výběru vhodných nástrojů aktivní politiky zaměstnanosti. Bude-li to vyžadovat uplatnění absolventa školy na trhu práce, může mu úřad práce zajistit rekvalifikaci, hmotně stimulovat zaměstnavatele k zabezpečení jeho odborné praxe nebo absolventa samotného k zahájení výkonu samostatné výdělečné činnosti atp.

Rekvalifikace absolventů škol zajišťovaná úřady práce

Úřad práce může zajistit absolventovi školy z řad nejen uchazečů o zaměstnání, ale i zájemců o zaměstnání rekvalifikaci, vyžaduje-li to jejich uplatnění na trhu práce. Zajišťuje ji úřad práce podle místa bydliště uchazeče o zaměstnání nebo zájemce o zaměstnání. Za účastníka rekvalifikace (uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání) hradí úřad práce náklady rekvalifikace a může mu (zde jen uchazeči o zaměstnání) poskytnout příspěvek na úhradu prokázaných nutných nákladů spojených s rekvalifikací.

Pro účely zákona o zaměstnanosti se rozumí bydlištěm

1. u státního občana České republiky adresa místa trvalého pobytu na území České republiky,
2. u cizince, který je občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem, adresa trvalého nebo přechodného pobytu na území České republiky, a pokud takový pobyt nemá, adresa místa, kde se na území České republiky obvykle zdržuje,
3. u cizince, který není občanem Evropské unie nebo jeho rodinným příslušníkem, adresa místa trvalého pobytu na území České republiky.

Nárok na podporu při rekvalifikaci má každý uchazeč o zaměstnání z řad absolventů škol i uchazeč o zaměstnání do 25 let věku, který žádnou školu neabsolvoval, který se účastní rekvalifikace zabezpečované úřadem práce. Podpora při rekvalifikaci se jim poskytuje po celou dobu rekvalifikace ve výši 2652 Kč.

S účinností od 1. ledna 2006 se rekvalifikací rozumí získání nové kvalifikace a zvýšení, rozšíření nebo prohloubení dosavadní kvalifikace včetně jejího udržování a obnovování. Za rekvalifikaci se považuje i získání kvalifikace pro pracovní uplatnění fyzické osoby, která dosud žádnou kvalifikaci nezískala. Při určování obsahu a rozsahu rekvalifikace se vychází z dosavadní kvalifikace, zdravotního stavu, schopností a zkušeností fyzické osoby, která má být rekvalifikována formou získání nových teoretických znalostí a praktických dovedností v rámci dalšího profesního vzdělávání. Novou úpravou se obecná definice rekvalifikace bude vztahovat nejen na uchazeče o zaměstnání a zájemce o zaměstnání, ale i na všechny osoby, které si např. zajišťují rekvalifikaci samy nebo ji pro ně zajišťuje zaměstnavatel.

Rekvalifikace absolventů škol prováděná zaměstnavateli

Rekvalifikace může být prováděna i u zaměstnavatele v zájmu dalšího pracovního uplatnění jeho zaměstnanců - absolventů škol i zaměstnanců bez kvalifikace. Rekvalifikace zaměstnanců se provádí na základě dohody uzavřené mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. O rekvalifikaci zaměstnanců spočívající v získání, zvýšení nebo rozšíření kvalifikace může úřad práce uzavřít se zaměstnavatelem dohodu. Pokud je rekvalifikace zaměstnanců prováděna na základě dohody s úřadem práce, mohou být zaměstnavateli nebo rekvalifikačnímu zařízení, které pro zaměstnavatele rekvalifikaci zaměstnanců zajišťuje, úřadem práce hrazeny náklady rekvalifikace zaměstnanců a náklady s ní spojené. Jestliže pro zaměstnavatele zabezpečuje rekvalifikaci zaměstnanců rekvalifikační zařízení, uzavírá se dohoda mezi zaměstnavatelem a rekvalifikačním zařízením, popřípadě mezi úřadem práce, zaměstnavatelem a rekvalifikačním zařízením. Rekvalifikace zaměstnanců spočívající v získání, zvýšení nebo rozšíření kvalifikace se uskutečňuje v pracovní době a je překážkou v práci na straně zaměstnance. Za tuto dobu přísluší zaměstnanci náhrada mzdy ve výši průměrného výdělku. Mimo pracovní dobu se rekvalifikace uskutečňuje, jen pokud je to nezbytné vzhledem ke způsobu jejich zabezpečení.

Poskytnutí příspěvku za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti

Úřad práce může poskytnout příspěvek uchazeči o zaměstnání-absolventovi školy, který zřídil po dohodě s úřadem práce společensky účelné pracovní místo za účelem výkonu samostatné výdělečné činnosti. Příspěvek v roce 2006 může činit v závislosti na míře nezaměstnanosti v daném okrese maximálně 73 684 Kč a 110 526 Kč.

Úřad práce může dále takovému absolventovi školy poskytnout ještě překlenovací příspěvek ve výši maximálně 6630 Kč. O poskytnutí příspěvku musí ale osoba samostatně výdělečně činná - absolvent školy požádat úřad práce nejpozději do 30 kalendářních dnů ode dne, kdy s ním uzavřel dohodu o zřízení společensky účelného pracovního místa.

Poskytnutí příspěvku zaměstnavateli, který zřídil nebo vyhradil pracovní místo

Příspěvek na zřízení jednoho společensky účelného pracovního místa pro uchazeče o zaměstnání-absolventa školy, případně uchazeče o zaměstnání do 25 let věku, kterému nelze zajistit pracovní uplatnění jiným způsobem, může úřad práce poskytnout zaměstnavateli v závislosti na míře nezaměstnanosti v daném okrese maximálně ve výši 73 684 Kč a 110 526 Kč.

Příspěvek na vyhrazení jednoho společensky účelného pracovního místa může být úřadem práce poskytován zaměstnavateli až do výše vyplacených mzdových nákladů na zaměstnance-absolventa školy, případně fyzické osoby do 25 let věku přijatého na vyhrazené pracovní místo, včetně pojistného na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, které zaměstnavatel za sebe odvedl z vyměřovacího základu tohoto zaměstnance. Přijme-li zaměstnavatel na vyhrazené pracovní místo uchazeče o zaměstnání z řad absolventů škol a uchazečů o zaměstnání do 25 let věku, může mu být úřadem práce poskytován příspěvek až po dobu 12 měsíců.

Příspěvek na zapracování

Příspěvek na zapracování může úřad práce poskytnout zaměstnavateli na základě s ním uzavřené dohody, pokud zaměstnavatel přijímá do pracovního poměru uchazeče z řad absolventů škol, případně uchazečů do 25 let věku. Příspěvek lze poskytovat maximálně po dobu 3 měsíců a měsíční příspěvek na jednoho zaměstnance pověřeného zapracováním může činit nejvýše polovinu minimální mzdy. To znamená, že od 1. ledna 2006 je možno poskytnout zaměstnavateli příspěvek ve výši 11 355 Kč, tj. o 577,50 Kč více v porovnání s rokem minulým. Od 1. července 2006 bude moci úřad práce jednomu zaměstnavateli poskytnout příspěvek až ve výši 11 932,50 Kč.

Upozornění na závěr

Zaměstnavatelé jsou povinni na vyžádání úřadu práce vybrat z hlášených volných pracovních míst místa vhodná pro uchazeče o zaměstnání z řad absolventů škol a uchazečů o zaměstnání do 25 let věku. S účinností od 1. ledna 2006 se opět doba soustavné přípravy na budoucí povolání zařazuje mezi náhradní doby zaměstnání, ale jen v rozsahu 6 měsíců.

Uchazeče o zaměstnání úřad práce z evidence uchazečů o zaměstnání rozhodnutím vyřadí, jestliže bez vážných důvodů mj. neplní podmínky stanovené v individuálním akčním plánu nebo odmítne nastoupit na dohodnutou rekvalifikaci, neúčastní se rekvalifikačního kurzu ve stanoveném rozsahu teoretické a praktické přípravy, neplní studijní a výcvikové povinnosti stanovené vzdělávacím zařízením, které rekvalifikaci provádí, nebo se nepodrobí závěrečnému ověření získaných znalostí a dovedností. Uchazeč o zaměstnání, který byl takto vyřazen z evidence uchazečů o zaměstnání, může být na základě nové písemné žádosti do evidence znovu zařazen nejdříve po uplynutí doby 6 měsíců ode dne vyřazení z evidence uchazečů o zaměstnání.

Právní předpisy:

§§ 5, 30, 33, 36, 40, 41, 50, 105, 108, 109, 110, 113, 114, 116, 118 a 119 zákona o zaměstnanosti

Bod 5. § 41 odst. 3 písm. h), bod 6. § 41 dost. 4, body 18. a 19. § 108 odst. 1, bod 20. § 110 odst. 1, bod 21. § 110 odst. 4, bod 22. a bod 23. § 113 odst. 3 a 4, bod 24. § 113 odst. 5 zákona č. 382/2005 Sb., který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2006

Sdělení MPSV ze dne 25. ledna 2005 č. 52/2005 Sb., o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí 2004 pro účely zákona o zaměstnanosti, kterým MPSV sděluje, že průměrná mzda činí 17 418 Kč

Vyhláška č. 518/2004 Sb., kterou se provádí zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti

Vyhláška č. 519/2004 Sb., o rekvalifikaci uchazečů o zaměstnání a zájemců o zaměstnání a o rekvalifikaci zaměstnanců

Sdělení MPSV ze dne 2. prosince 2005 č. 487/ 2005 Sb., o vyhlášení průměrné mzdy v národním hospodářství za 1. až 3. čtvrtletí 2005 pro účely zákona o zaměstnanosti, kterým MPSV sděluje, že průměrná mzda činí 18 421Kč .

[4]/Bičáková Olga, Mgr.,Odbor metodiky a správ. řízení,Správa služeb zaměst.,www.noviny-mpsv.cz/

I.3.Podporovat se vyplácí

Jednou z priorit české vlády je zvyšování zaměstnanosti a zlepšení podmínek na trhu práce. Základním prostředkem pro boj s nezaměstnaností je kromě hospodářského růstu i aktivní politika zaměstnanosti (APZ). Její součástí jsou zejména rekvalifikace pro uchazeče o zaměstnání, veřejně prospěšné práce, společensky účelná pracovní místa, investiční pobídky nebo příspěvky pro zaměstnavatele zaměstnávající osoby se zdravotním postižením. Nedostatek prostředků na APZ může vést ke zvýšení nezaměstnanosti, výdajů na pasivní politiku zaměstnanosti a generuje další nežádoucí ekonomické dopady.

V gesci mého resortu – resortu práce a sociálních věcí - je mimo jiné právě podpora aktivní politiky zaměstnanosti. MPSV se také společně s Ministerstvem průmyslu a obchodu (MPO) podílí na realizaci investičních pobídek pro investory – zaměstnavatele. I když hlavním důvodem zavedení institutu investičních pobídek bylo přilákat kapitál a podpořit umístění vysoce kvalifikovaných firem, podílejí se investoři zároveň na zlepšování celkového investičního prostředí v České republice. Z pohledu MPSV se zároveň jedná o významnou podporu zaměstnanosti, a to v odvětvích, která mají velký potenciál rozvoje. Již dnes se tito investoři významně podílí na exportu naší země.

Přestože je zvyšování zaměstnanosti prioritou vlády, dostalo MPSV v rámci státního rozpočtu v letošním roce na aktivní politiku zaměstnanosti 3 856 mil. Kč, což je o 82 mil. Kč méně než v roce 2004. Vláda proto na svém zasedání 29. června 2005 tyto prostředky navýšila o 200 mil. Kč. Podíl výdajů na aktivní politiku zaměstnanosti na HDP a na celkových výdajích státního rozpočtu v letech 2005-2007 oproti předchozímu období klesá a to je silně negativní jev. ČR vynakládá na aktivní politiku zaměstnanosti relativně méně než například Německo, Francie, Portugalsko nebo Maďarsko.

Do roku 2009 by měli investoři v rámci 186 už schválených projektů, které ČR finančně podpoří, proinvestovat částku přesahující 7,2 mld. USD a vytvořit více než 56 tisíc nových pracovních míst. Pobídkového systému prozatím využili investoři celkem z 18 zemí včetně České republiky.

V kompetenci Ministerstva práce a sociálních věcí jsou konkrétně dvě investiční pobídky – podpora tvorby nových pracovních míst a podpora rekvalifikace a školení zaměstnanců. Obě pobídky poskytuje MPSV v okresech s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti. V regionech nejvíce postižených, tj. s nejvyšší mírou nezaměstnanosti, dosahuje výše podpory maximálně 200 tis. Kč. Školení a rekvalifikace zaměstnanců podporuje MPSV poskytováním finanční podpory ve výši 35 % z vynaložených nákladů. MPSV rovněž spolupracuje s MPO a CzechInvestem při realizaci dalších programů (Rámcový program pro podporu rozvoje technologických center a strategických služeb a Program pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností).

Přínos investičních pobídek, které jsou v gesci MPSV, je pro státní rozpočet značný. Průměrné celkové náklady a tedy ztrátu veřejných rozpočtů na jednoho nezaměstnaného MPSV odhaduje na 14 277 Kč měsíčně a na 171 324 Kč ročně. Pro zjednodušení lze počítat s ročními náklady ve výši 170 000 Kč.

Maximální výše výdajů z rozpočtu MPSV na investiční pobídky na jedno pracovní místo je stanovena na 200 000 Kč. Vzhledem k tomu, že je v zákoně o investičních pobídkách zakotvena podmínka povinnosti udržet pracovní místa minimálně po dobu pěti let, dosahuje úspora prostředků ze státního rozpočtu za toto období 850 000 Kč (170 000 x 5). Z toho vyplývá, že přínos spočívající v úspoře prostředků z veřejných rozpočtů na jednoho nezaměstnaného 4,25násobně převyšuje výdaje, které v rámci investičních pobídek vynaloží Ministerstvo práce a sociálních věcí na vytvoření jednoho pracovního místa. A to by rozhodně mělo stát minimálně za zamyšlení.

[5] / Škromach Zdeněk, Ing., ministr práce a sociálních věcí, www.noviny-mpsv.cz/

I.4. Statistická míra nezaměstnanosti absolventů

Počet nezaměstnaných absolventů škol v České republice meziročně poklesl o 11,3 tisíce, v dubnu 2005 bylo evidováno 37,4 tisíce absolventů bez práce. Snížil se i podíl nezaměstnaných absolventů na celkové nezaměstnanosti.

V listopadu 2005 bylo evidováno na úřadech práce 39,5 tisíc absolventů škol všech stupňů vzdělání a mladistvých. Na celkové nezaměstnanosti se tak podíleli 8,1 %. Pro absolventy a mladistvé nabízeli zaměstnavatelé celkem 7950 volných pracovních míst.[6] / Beránková Kateřina, Mgr., <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/>

Vyplývá to z analýzy **Nezaměstnanost absolventů škol se středním a vyšším odborným vzděláním**, kterou každoročně připravuje Národní ústav odborného vzdělávání. Analýza sleduje vývoj nezaměstnanosti absolventů v členění podle jednotlivých kategorií vzdělání, oborů i skupin oborů.

Celkový počet evidovaných nezaměstnaných absolventů v dubnu 2005 činil 37,4 tisíce a podíl nezaměstnaných absolventů na celkové nezaměstnanosti dosahoval 7,3 %. V meziročním srovnání se celkový počet nezaměstnaných absolventů snížil o 11,3 tisíce, podíl nezaměstnaných absolventů na celkové nezaměstnanosti klesl o 25 %.

Poměrně značný pokles počtu nezaměstnaných absolventů je výrazným jevem posledních dvou let. Tento vývoj je ovlivněn kombinací několika faktorů: vyšší počet absolventů pokračujících ve vzdělávání, přechod úřadů práce na novou definici absolventa – uchazeče o zaměstnání, změna podmínek pro získání podpory v nezaměstnanosti, zrušení základní vojenské služby, snazší přístup do vyšších a

vysokých škol, odchod absolventů za praxí do zahraničí, ale také fakt, že na trh práce přicházejí populačně slabší ročníky.[7] /Učitelské noviny č.28 /2005/

V porovnání s dubnem 2004 došlo k meziročnímu poklesu míry nezaměstnanosti u všech kategorií vzdělání. V letošním roce činí míra nezaměstnanosti „čerstvých“ absolventů u vyučených 17,9 %, u vyučených s maturitou 16,1 %, u absolventů SOŠ s maturitou 12,2 %, u absolventů gymnázií 4,8 %, u absolventů VOŠ (včetně konzervatoří) 10,9 % a u vysokoškoláků 5,5 %. Pokles činí u absolventů středních škol kolem 25 %, u absolventů VOŠ 13 %, u vysokoškoláků dokonce 33 %.

Je zřejmé, že existuje přímá závislost mezi úrovní vzdělání a uplatnitelností na trhu práce. Na úrovni dosaženého vzdělání závisí i podíl dlouhodobě nezaměstnaných absolventů: čím nižší úroveň vzdělání, tím vyšší podíl dlouhodobě nezaměstnaných. www.nuov.cz

Absolventi středních a vysokých škol, kteří se ucházejí o své první zaměstnání, jsou v konkurenci s ostatními uchazeči značně znevýhodněni. Nemají praktické zkušenosti a základní pracovní návyky, ale také postrádají určité pracovní kontakty, usnadňující lepší orientaci na trhu práce. V současné době míra nezaměstnanosti absolventů škol značně převyšuje nynější úroveň nezaměstnanosti.

U nezaměstnaných absolventů vysokých škol vystupuje do popředí zejména ekonomické hledisko, protože mnozí z nich zakládají nebo již žijí ve svých rodinách. Nedostatečný příjem jednoho člena rodiny tak postihuje více osob.

S nezaměstnaností absolventů středních škol a mladistvých bez zájmu o získání zaměstnání se objevují i závažné výchovné a psychologické problémy. Pokud si tito mladí lidé ve správném čase neosvojí potřebné pracovní návyky, nebudou schopni pracovat ani v dospělosti a nuda je pak povede k sociálně patologickému chování, k vyřazování ze společnosti. Prodloužení adolescence nezaměstnaností má negativní důsledky pro jedince i společnost. Podle závěrů studie L.B. Hendryho z Aberdeen Univerzity /1983/ prodloužená adolescence ohrožuje rozvoj osobní identity, identity mužství a ženství, dosažení nezávislosti na rodičích, akceptaci rodinných hodnot a hodnot společnosti. Ohrožuje i rozvoj profesionální role a schopnost navazovat a udržovat přátelství. Podnětné tu mohou být poznatky z dvouletého programu výcviku mladistvých /od 16 do 18 let/ ve Velké Británii, který poskytuje kvalifikaci a první zkušenosti pro získání trvalého zaměstnání. Pro mladé lidi od 18 do 20 let je zde zaveden systém podpor pro zaměstnavatele, kteří je přijmou do zaměstnání. Další program poskytuje mladistvým dočasné zaměstnání ve veřejně prospěšných pracích se souběžným studiem. Cílem těchto programů ve Velké Británii je předcházet psychosociálním důsledkům nezaměstnanosti v adolescenci cestou řízeného osvojování pracovních návyků.

Mladým lidem, kteří teprve vstupují na trh práce, by měla společnost i několikrát za sebou nabídnout různé rekvalifikace i jazykové kurzy. Tím se jim prodlouží období vzdělávání a pobyt v cyklu „střídání práce a volného času“. Takový přístup přináší ovšem i výše zmíněná rizika.

Zvyšování nezaměstnanosti spolu s všeobecně pomalým růstem platu jsou často překážkou v emancipaci dospívajících jedinců. Z výzkumů v ekonomicky rozvinutých zemích vyplývá, že v posledních letech dochází k 10% nárůstu osob ve věku 18-34 let, kteří se vracejí do rodiny a žijí se svými rodiči. Dle statistických údajů ČR žije ve společné domácnosti s rodiči 80% mladých Čechů do 24 let, zatímco ve Francii je to jenom 60% ./ Také u nás v řadě rodin zůstane bez zaměstnání dospívající dítě, na které rodiče přestali pobírat přídavky či jiné sociální dávky. V případě, že je dospívající absolventem střední školy, má nárok na hmotné zabezpečení před nástupem do zaměstnání. To je často tak vysoké jako nástupní plat. V případech mladistvého po ukončení základní školy nevzniká nárok na hmotné zabezpečení a navíc je zde podstatně nižší šance na získání zaměstnání. Do této kategorie patří i mladí lidé, kteří začali, ale nedokončili střední školu.

V obou případech vznikají rodině mimo ekonomické problémy i vážné problémy psychické a výchovné.

Výzkum K.Robertse a kol. /1982/, který zahrnoval 551 mladých lidí bez práce, prokázal, že vysoké procento jich dávalo přednost nezaměstnanosti před neuspokojivými pracovními místy. Jejich hlavními problémy byla nuda a nedostatek peněz, ale sebeúcta byla narušena zřídka. G. Stokes /1983/ však zjistil, že značná část lidí z jeho vzorků mladých nezaměstnaných se chovala apaticky a ztratila motivaci podílet se na společenské dělbě práce.

Zatrpknutí v pohledu na svět a na sebe sama může nastat zejména u mladých lidí, kteří v nedávné době ukončili vzdělání v méně „módních“ a méně žádaných oborech praxe, a nemají tak dostatečně vhodnou kvalifikaci pro úspěšné uplatnění na trhu práce. Pracovní vyhlídky jsou pro ně mizivé a nezaměstnanost se pro ně může stát jediným možným způsobem života. Připojí se tak k vysoce kvalifikované a drazé vzdělané části populace, která se ztotožňuje s pohledem na sebe sama jako na oběť ekonomické prosperity ještě před tím, než zjistí, co je být skutečně zaměstnaný. Nejsou jim často nabídnuty žádné pracovní příležitosti, v nichž by mohli uplatnit svoji kvalifikaci a schopnosti. C.Layton /1986/ došel v dlouhodobém průzkumu britských absolventů škol k závěru, že ti absolventi, kteří nenašli práci, vykazovali významný pokles sebevědomí.

Období rané kariéry je také často obdobím finanční závislosti, kdy příjem je relativně nízký a vydání a dluhy vysoké. Vynucené vyloučení z trhu práce může vést k panice a k přijetí neuspokojivé pracovní nabídky, která se právě naskytne a která později přináší spíše lítost a zklamání z ukvapeného rozhodnutí. Ukazuje se však, že pro udržení pracovní vitality, nabytých vědomostí a schopností je důležité vzít na čas i práci méně placenou.

Například u australských nezaměstnaných absolventů škol byl N.T. Featherem a G.E.O'Brienem /1986/ zjištěn pokles získaných schopností, zpomalení poznávacích aktivit a aktivit zaměřených na řešení problémů. Někteří nezaměstnaní muži v britské studii D.M.Fryera a P.B.Warra /1984/ uváděli, že jim nyní trvá všechno delší dobu než dříve /37%/, a jiní, že se v činnostech, které dříve dobře zvládali, cítí „neohrabaně“ /30%/.

[8]/ Buchtová Božena a kol., Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém, Praha, Psyché, Grada, 2002, 1.vydání/

II. Praktická část

II.1. Uplatnění absolventů stř. škol Val.– Meziříčského regionu na trhu práce

Statistické údaje Úřadu práce ve Vsetíně /od roku 2003 do roku 2005 /

1. Analýza statistických dat

2. Tabulky a grafy ÚP ve Vsetíně

3. Zhodnocení

II.2. Dotazníkové šetření maturantů středních škol Val.–Meziříčského regionu

1. Anonymní dotazník

2. Výsledky dotazníkového šetření

3. Analýza získaných dat

4. Zhodnocení

II.1.Uplatnění absolventů stř. škol Val.– Meziříčského regionu na trhu práce

**Statistické údaje Úřadu práce ve Vsetíně / od roku 2003
do roku 2005/**

1.Analýza statistických dat

Z analýzy dat tabulek 1.1 a 1.2 vyplývá, že ve škol.roce 2003/2004 absolvovalo 2052 studentů na 37 středních školách, zatím co ve škol.roce 2004/2005 to bylo 2240 studentů na 36 typech středních škol ,avšak při různém počtu skutečně vyučených oborů.Celkový počet absolventů z okr. Vsetín v evidenci Úřadu práce /ÚP/ se tak snížil z 24,26% / k 14.10.2004/ na 21,30% / k 25.10.2005/.Z celkového počtu absolventů z okr. Vsetín bylo nejvíce v obou letech absolventů s nižším středním odborným vzděláním / v roce 2004 tj.62,96% a v roce 2005 tj.60,00% Naopak nejméně absolventů v evidenci ÚP bylo po oba roky absolventů gymnázií / v roce 2004 – 4,36%, v roce 2005 – 2,04% /. Tito absolventi s úplným středním vzděláním patří tedy k nejúspěšnějším na trhu práce. Z grafické analýzy plyne, že nejvíce nově evidovaných absolventů na ÚP ve Vsetíně v roce 2004 – bylo absolventů se středním odborným vzděláním, tj.43% ,zatímco v roce 2005 bylo nově evidováno nejvíce absolventů s nižším středním odborným vzděláním, tj. 29%.

Tabulky 2.1,2.2,3.1 se zabývají úspěšností absolventů se středním odborným vzděláním /vyučen/ na trhu práce dle jednotlivých oborů. V roce 2004 byli na trhu práce nejlépe umístitelní absolventi oboru : mechanik opravář pro stroje a zařízení, brusič skla,pekař,chemik laborant,nástrojař a řezník-uzenář. V roce 2005 na trhu práce nejlépe uspěli absolventi těchto vystudovaných oborů : brusič skla, malíř skla, zahradník,zámečnick, obráběč kovů, elektrikář-slaboproud,elektrikář-silnoproud,chemik laborant, pekař, cukrář, řezník-uzenář,instalatér,prodavač.Nejvíce uplatnitelní jsou

absolventi strojírenského, chemického a potravinářského průmyslu. Mezi obory s nejhůře umístitelnými absolventy v roce 2004 patřily : číšník, servírka , kuchař, prodavač a elektrikář-slaboproud ze Speciální školy pro sluchově postižené ve Val.Meziříčí Absolventi tohoto oboru byli bohužel neumístitelní na trhu práce také v následujícím roce. Srovnáním vystudovaných oborů hraje pro uplatnitelnost na trhu práce také fakt, na které škole student vystudoval a v které části okresu se nachází. Například v roce 2005 bylo na ÚP evidováno jen 9,09% absolventů oboru cukrář ze SOU potravinářského ve Val.Meziříčí, ale ze Střední odborné školy J. Sousedíka ve Vsetíně už bylo těchto absolventů evidováno 30,77%.

Dle informací ministerstva práce / <http://portal.mpsv.cz/sz/stat/> patří mezi seznam rizikových profesí, které na trhu práce převažují jak na straně nabídky tak poptávky, právě absolventi těchto učebních oborů : prodavači, číšníci, servírky, kuchaři, uklízeči, řidiči, montážní a manipulační dělníci, nástrojaři, kovodělníci, zámečníci, stavební dělníci a nekvalifikovaní pracovníci v dolech, průmyslu, stavebnictví a dopravě.

Ve srovnání těchto celorepublikových informací se statistickými údaji ÚP Vsetín /viz tab. 2.1,2.2,3.1 / není situace nezaměstnanosti vyučených absolventů nijak výjimečná.

Tabulky 4.1 a 4.2 zachycují úspěšnost absolventů na trhu práce s nižším středním odborným vzděláním. V roce 2004 vyučovala 4 obory pouze 1 škola, v roce 2005 2 školy. Tyto učební obory se vyznačují vysokou mírou neuplatnitelnosti absolventů na trhu práce /zámečník, zedník, zahradník, opravář/.

Tabulky 5.1 a 5.2 se zabývají úspěšností absolventů s úplným středním odborným /ÚSO/ vzděláním bez vyučení v letech 2004 a 2005. V roce 2004 nenašlo zaměstnání 23% absolventů s tímto vzděláním , zatímco v roce 2005 jen 16,14% absolventů. Mezi obor s největším podílem absolventů s trvalým bydlištěm mimo okres Vsetín patří obor elektronické počítačové systémy SPŠE Rožnov p. R.. Nejlépe uplatnitelní jsou absolventi SPŠ stavební Val.Meziříčí a to po oba dva roky. Vysokou míru uplatnitelnosti si drží také SPŠ strojnická ve Vsetíně . Paradoxní jsou ukazatele

uplatnitelnosti absolventů Speciální školy pro sluchově postižené ve Val.Meziříčí, obor elektronické počítačové systémy, kdy v roce 2004 se neuplatnil ani jeden student ,avšak v roce 2005 všichni.Uplatnil se zde zřejmě faktor nabídky a poptávky trhu.

Absolventy s úplným středním odborným vzděláním /vyučen s maturitou/ připravovalo v roce 2004 5 středních škol v 10 oborech s mírou nezaměstnanosti 23,56%. Nejlépe úspěšní na trhu práce byli absolventi oboru uměleckořem.zpracování skla-hut.výroba /a to po oba dva sledované ročníky/. S 50% úspěšností se setkal obor mechanik- seřizovač.

V roce 2005 absolvovalo celkem 215 posluchačů /o 14 více než předchozí rok/, a to v 5 školách a 13 oborech, s mírou nezaměstnanosti 27.33%. V tomto školním roce byli nejméně úspěšní číšníci a servírky. /Viz tab. 6.1 a 6.2/

Tab. 7.1 a 7.2 se zabývají analýzou nástavbového studia / ÚSO vzdělání – vyučen s maturitou /, které vyučovalo na 7 středních školách v roce 2003-04 a na 6 v roce 2004-05/. Dle informační databáze EU o vzdělání [9]/ www.eurydice.org/ prodělalo nástavbové studium řadu změn. Nástavbové studium umožňuje absolventům stř.odborného vzdělání připravit se k maturitní zkoušce a jejím složením získat úplné střední vzdělání. To je nezbytnou podmínkou jednak pro podnikání v některých oborech, jednak pro možnost přístupu na vysokou školu. Počty žáků v nástavbovém studiu výrazně rostly a jeho studující představovali tři čtvrtiny celkového počtu studujících při zaměstnání. V důsledku snížení finanční dotace na jednoho studenta se jejich počty snížily za roky 1998 a 1999 o téměř 40 %. [10]/ Blažková Marika, Bc.,www.zkola.cz, 8.4.2004/

Absolventi s vyšším odborným vzděláním pocházeli ze dvou škol. V roce 2004 se evidovalo na ÚP ve Vsetíně 46,22% těchto absolventů a v roce 2005 jen 25%.Obor diplomované všeobecná sestra se snažil vyjít vstříc nižší poptávce na trhu práce,a tak v následujícím roce snížil nábor studentů z 26 na 15. /Tab.8.1,8.2/

Tabulky 9.1 a 9.2 zachycuje úspěšnost absolventů s úplným středním všeobecným vzděláním. Statistické údaje přesvědčují, že absolventi gymnázií mají nejlepší umístiti-

telnost na trhu práce ve srovnání s ostatními absolventy. Tento fakt je dán zřejmě tím, že se vysoké procento gymnazistů hlásí na vysokou školu, tudíž chybí v evidenci ÚP jako absolventi středních škol. Na okrese Vsetín jsou v provozu 3 gymnázia, a to 4, 6 i 8-letá, studují na nich téměř 100% studenti z okresu Vsetín. V roce 2004 vystudovalo celkem 302 gymnazistů, v roce 2005 se tento stav zvýšil na 358.

Grafy 10.1 a 10.2 zobrazují nejčastěji nabízená volná pracovní místa na ÚP ve Vsetíně k 30.9.2004 a k 30.10.2005. Nabídka nabízených volných pracovních míst je podobná, nikoliv však stejná, vyžadující minimální vzdělání, spíše technického a manuálního charakteru.

Tab. 11.1 a 11.2 postihují průměrné hodinové výdělky podle vzdělání ve 2.čtvrtletí roku 2004 a 2005 ve Zlínském kraji.

3. Zhodnocení :

Ve sledovaných letech / šk.rok 2003-2004, šk.rok 2004-2005/ se zvýšil počet maturantů o 188, při snížení počtu středních škol o 1 /konkrétně 36 stř.škol/.

Nejvíce evidovaných absolventů na ÚP ve Vsetíně nabízí střední odborné vzdělání /60%/, nejméně je evidováno gymnazistů /2%/.

Ve sledovaném období klesla celková nezaměstnanost absolventů asi o 3%.

Nejlépe uplatnitelní na trhu práce ve Val.-Meziříčském regionu jsou absolventi se zaměřením na chemický, strojírenský a potravinářský průmysl. Existují rozdíly v typu vystudované školy a oboru; a v geografické poloze místa zaměstnavatele.

Nejčastěji jsou nabízena místa na ÚP vyžadující jen minimální vzdělání, spíše technického a manuálního charakteru.

Existuje přímá závislost mezi úrovní vzdělání a uplatnitelnost na trhu práce.

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 145 maturantů z náhodně vybraných 6 středních škol Valašsko- Meziříčského regionu / SOU elektrotechnická a Střední zemědělská škola v Rožnově p.R. ,Gymnázium Fr. Palackého, Obchodní akademie , Integrovaná střední škola COP a SOU potravinářské ve Valašském Meziříčí /. Studentů bylo 58 a studentek 87. Maturanti anonymně odpovídali na šest otázek / s výběrem čtyř odpovědí /, které se týkaly spokojenosti s dosaženým vzděláním a zamýšlenými plány do budoucnosti, včetně chápání vlastní role na trhu práce. Jednalo se o maturitní ročník 2005/2006.

.....

1. Anonymní dotazník – prohlašuji, že uvedené údaje budou sloužit pouze jako podklad pro bakalářskou práci. Děkuji za pravdivé vyplnění.

1. Jste spokojený/á/ se vzděláním, které Vám poskytla tato střední škola ?
 - a/ ano, vážím si obětavé práce učitelů
 - b/ ano, odvedl/a / jsem kus dobré práce a jsem na to hrdý /á/
 - c/ částečně, poněvadž některé způsoby výuky mi nevyhovovaly
 - d/ ne, nejsem příliš spokojen/á/, celé studium byla nepotřebná nuda

2. O který z uvedených záměrů usilujete?
 - a/ chci získat maturitní vysvědčení
 - b/ chci skloubit vlastní zájmy s rozšířeným vzděláním
 - c/ chci udělat radost rodičům
 - d/ chci najít zajímavé, vzdělané lidi a pozitivní přátele

3. Máte jasnou představu o svém budoucím povolání?
 - a/ ano, vím přesně, co chci dělat
 - b/ mám jen částečnou představu
 - c/ je mi to jedno
 - d/ ne, zatím jsem nad tím nepřemýšlel/a/

4. Po maturitě na Vás čeká
 - a/ studium na vysoké škole

- b/ zřejmě nezaměstnanost
- c/ zaměstnání už jisté
- d/ praxe v zahraničí

5. Byl/a/ by jste ochotný /á/ vzít jakékoliv zaměstnání, i to, které neodpovídá Vašemu vzdělání ?

- a/ určitě ano, jsem ochotný /á/ se i rekvalifikovat
- b/ ano, pokud by to bylo životně nezbytné
- c/ ne, přece nebudu dělat něco,co je pod mou kvalifikovanou úroveň
- d/ ne, chci se prezentovat jen ve vystudovaném oboru

6.Které kritérium je pro Vaši volbu rozhodující ?

- a/ výše platu
- b/ kariérní postup
- c/ seberealizace
- d/ pocit zaměstnanosti

Seznam použitých zkratk středních škol :

- EI** - Střední odborné učiliště elektrotechnické
Rožnov p. R., Školní 1698
- Gy** - Gymnázium Františka Palackého
Valašské Meziříčí, Husova 146
- OA** - Obchodní akademie
Valašské Meziříčí, Masarykova 101
- Ze** - Střední zemědělská škola
Rožnov p. R., nábř.Dukelských hrdinů 570
- IS** - Integrovaná střední škola, ISS-COP
Valašské Meziříčí, Palackého 49
- Po** - Střední odborné učiliště potravinářské
Valašské Meziříčí, Sokolská 638

2. Výsledky dotazníkového šetření

Tab.1. Výsledky dotazníkového šetření

/výskyt četnosti odpovědi na otázku a vyjádření procentického podílu podle typu stř. školy/

Otázka	EI		Gy		OA		Ze		IS		Po	
	Počet žáků /27/	%	Počet žáků /28/	%	Počet žáků /30/	%	Počet žáků /19/	%	Počet žáků /18/	%	Počet žáků /23/	%
1a	1	3,7	7	25,0	6	20,0	1	5,3	4	22,2	3	13,0
1b	3	11,1	2	7,1	4	13,3	2	10,5	3	16,7	1	4,4
1c	20	74,1	15	53,6	3	10,0	14	73,7	11	61,1	19	82,6
1d	3	11,1	4	14,3	17	56,7	2	10,5	0	0,0	0	0,0
2a	22	81,5	9	32,1	8	26,7	14	73,7	9	50,0	21	91,2
2b	5	18,5	17	60,7	14	46,7	4	21,0	8	44,4	1	4,4
2c	0	0,0	1	3,6	1	3,3	0	0,0	1	5,6	1	4,4
2d	0	0,0	1	3,6	7	23,3	1	5,3	0	0,0	0	0,0
3a	4	14,8	4	14,3	7	23,3	2	10,5	3	16,7	3	13,0
3b	18	66,7	23	82,1	19	63,3	16	84,2	10	55,5	18	78,3
3c	4	14,8	0	0,0	1	3,3	0	0,0	2	11,1	0	0,0
3d	1	3,7	1	3,6	3	10,0	1	5,3	3	16,7	2	8,7
4a	4	14,8	27	96,4	24	80,0	10	52,7	8	44,4	6	26,1
4b	14	51,9	1	3,6	1	3,3	3	15,8	6	33,3	6	26,1
4c	6	22,2	0	0,0	2	6,7	1	5,3	1	5,6	7	30,4

		2		0		7		3		6		
4d	3	11,1	0	0,	3	10,	5	26,	3	16,	4	17,4
				0		0		2		7		
5a	13	48,	5	17,	9	30,	9	47,	9	50,	12	52,2
		1		9		3		4		0		
5b	14	51,	18	64,	13	43,	7	36,	8	44,	11	47,8
		9		3		3		8		4		
5c	0	0,	4	14,	3	10,	3	15,	1	5,	0	0,0
		0		3		0		8		6		
5d	0	0,	1	3,	5	16,	0	0,	0	0,	0	0,0
		0		6		7		0		0		
6a	20	74,	6	21,	6	20,	8	42,	5	27,	13	56,5
		1		4		0		1		8		
6b	2	7,	3	10,	9	30,	2	10,	8	44,	4	17,4
		4		7		0		5		4		
6c	4	14,	19	67,	13	43,	9	47,	3	16,	5	21,7
		8		9		3		4		7		
6d	1	3,	0	0,	2	6,	0	0,	2	11,1	1	4,4
		7		0		7		0				

Tab.2 . Výsledky dotazníkového šetření

/výskyt četnosti odpovědi na otázku a vyjádření procentického podílu skupiny mužů a žen/

Otázka	Počet mužů	%	Počet žen	%	Celkem	
	/celkem 58/		/celkem 87 /		/ celkem 145/	%
1a	8	13,8	14	16,1	15,2	
1b	6	10,3	9	10,3	10,3	
1c	37	63,8	45	51,7	56,6	
1d	7	12,1	19	21,8	17,9	
2a	37	63,8	46	52,9	57,2	
2b	15	25,9	34	39,1	33,8	
2c	2	3,4	2	2,3	2,8	
2d	4	6,9	5	5,7	6,2	
3a	10	17,2	13	14,9	15,9	
3b	39	67,2	65	74,7	71,7	
3c	5	8,6	2	2,3	4,8	
3d	4	6,9	7	8,0	7,6	
4a	22	38,0	57	65,5	54,5	
4b	18	31,0	13	14,9	21,4	
4c	11	19,0	6	6,9	11,7	

4d	7	12, 0	11	12, 6	12,4
5a	24	41, 4	33	37, 9	39,3
5b	25	43, 1	46	52, 9	49,0
5c	5	8, 6	6	6, 9	7,6
5d	4	6, 9	2	2, 3	4,1
6a	28	48, 3	30	34, 5	40,0
6b	7	12, 0	21	24, 1	19,3
6c	20	34, 5	33	37, 9	36,6
6d	3	5, 2	3	3, 5	4,1

3.Analýza získaných dat

Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 145 maturantů z náhodně vybraných šesti středních škol Valašsko- Meziříčského regionu / SOU elektrotechnická a Střední zemědělská škola v Rožnově p.R. ,Gymnázium Fr. Palackého, Obchodní akademie , Integrovaná střední škola COP a SOU potravinářské ve Valašském Meziříčí /. Studentů bylo 58 a studentek 87. Maturanti anonymně odpovídali na šest otázek /

s výběrem čtyř odpovědí /, které se týkaly spokojenosti s dosaženým vzděláním a zamýšlenými plány do budoucnosti, včetně chápání vlastní role na trhu práce. Jednalo se o maturitní ročník 2005/2006.

První otázka dotazníku se dotazuje maturantů na subjektivní zhodnocení kvality vyučování na jejich střední škole. Plné tři čtvrtiny dotázaných jsou nespokojeny se způsobem výuky. Více než polovina studentů /56,6%/ projevila pouze částečnou spokojenost, některé způsoby výuky nevyhovovaly. Zcela nespokojených bylo 17,9% maturantů, kteří dokonce považovali celé studium za nepotřebnou nudu. Relativně nejvíce nespokojených a nudících se studentů bylo na SOU elektrotechnickém. Ze statistického zpracování vyplývá, že se dívky nudí při vyučování dvakrát častěji než studenti. Vůbec žádný studující se nenudil po celou dobu studia na SOU potravinářském.

Relativně spokojeno se středoškolským vzděláním bylo 25,5% maturantů. Dokonce 15,2% maturantů si váží obětavé práce učitelů, a 10,3% maturantů je hrdých samo na sebe a na výsledky dobře odvedené vlastní práce. Přičemž není statistického rozdílu mezi studenty a studentkami. Nejvíce si obětavé práce učitelů váží studenti na gymnáziu /25%/, na ISS-COP /22,2%/ , hned potom na Obchodní akademii /20%/. Hrdí na svou práci jsou nejvíce maturanti z ISS-COP. Tito se také nejméně ze všech dotazovaných studentů na střední škole nudili a zároveň byli nespokojeni.

Druhá otázka se zajímá, o který z uvedených záměrů studenti nejvíce usilují.

O získání maturitního vysvědčení jde 57,2% respondentů. Potěšující je, že jedna třetina maturantů /33,8%/, mimo maturitní vysvědčení, chtěla po dobu studia

skloubit vlastní zájmy s rozšířeným vzděláním. Studenti – muži více usilovali jen o získání maturitního vysvědčení a méně jim šlo o skloubení vlastních zájmů se studiem než studentkám. Těm šlo více o propojení toho, co je zajímavá s teoretickým vzděláním. Oběma skupinám záleželo stejně na tom, zda udělají radost rodičům, studentky

více očekávaly od studia na střední škole, že potkají zajímavé, vzdělané lidi a pozitivní přátele.

Třetí otázka zkoumala představy maturantů o jejich budoucím povolání, zda mají jasnou nebo jen částečnou představu o tom, co budou v budoucnosti dělat, zda o tom přemýšlí nebo dosud si takové otázky nekladli. Většina dotázaných /71,7 %/ má jen částečnou představu. Zcela jasnou představu o budoucím povolání, s tím, že přesně ví, co chtějí dělat, má 15,9% maturantů. Nejvíce jasno mají studenti z Obchodní akademie /23,3% /, největší pochybnosti mají maturanti ze Střední zemědělské školy /89,5% /, dále ze SOU potravinářského / 87%/, z gymnázia /85,7%/, ze SOU elektrotechnického /85,2%/, z ISS-COP /83,3%/, z Obchodní akademie /76,7%/ maturantů. Pouze 7 maturantů ze 145 má lhostejný přístup k budoucímu povolání a je jim jedno, co budou v budoucnosti dělat. 11 studentů z celkového počtu nad představami o budoucím povolání zatím vůbec nepřemýšlelo.

Otázka čtvrtá byla zaměřena na bezprostřední období po maturitě, na blízkou budoucnost a nejbližší plány v životě absolventů. Více než polovinu dotazovaných studentů /54,5%/ čeká studium na vysoké škole, či na jiném typu vyššího vzdělání. Nejvíce bude studovat na vysoké škole gymnazisté /96,4%/, z Obchodní akademie se hlásí 80% a ze Střední školy zemědělské 52,7% maturantů. Dívky se hlásí na vysokou školu 39,3 % a mladých mužů 15,1 % z celkového počtu dotázaných. Zaměstnání už jistě uvádí 11,7% respondentů, více mužů /7,6% / než dívek. Nejvíce mají práci zajištěnou absolventi SOU potravinářské /30,4%/ .Vůbec žádné zaměstnání nečeká po maturitě na absolventy gymnázia. 12,4% maturantů by nejraději po maturitě pracovalo v zahraničí , a to 7,6% mladých žen / ze SŠ zemědělské až 15,7% studentek, ze SOU potravinářského 13% studentek / , a 4,8% dotázaných mladých mužů /nejvíce ze SOU elektrotechnického 11% maturantů /. Obavy z pomaturitní nezaměstnanosti udává 11,7% respondentů, přičemž muži se obávají více než

UTB ve Zlíně, Ústav pedagogických věd

dívky. Největší starosti s uplatnitelností na trhu práce si dělají budoucí maturanti na SOU elektrotechnickém v Rožnově, 52% z nich má obavy z nezaměstnanosti.

S nezaměstnaností se bude potýkat zřejmě i 33,3% dívek z ISS ve Val.Meziříčí , 25% dívek ze SŠ zemědělské v Rožnově a 17,6% dívek ze SOU potravinářského ve Val.Meziříčí.

Otázka pátá směřuje k přizpůsobivosti absolventů aktuální nabídce pracovních míst a k ochotě se rekvalifikovat. Vysoké procento respondentů /88,3%/ je ochotno se rekvalifikovat, a to podmíněčně- v životní nezbytnosti /49%/, ale i bezpodmínečně,

bez tlaku životní krize /39,3%/. Dívky jsou přístupnější k rekvalifikaci více než muži. Z celkového počtu maturantek uvedlo 54,5 % dívek, že je ochotno změnit zaměstnání a přizpůsobit se nabízené pracovní nabídce. 7,6 % respondentů rezolutně odmítlo jakoukoliv změnu s tím, že nebudou dělat něco, co je pod jejich úroveň.

Zbývající 4,1% maturantů se chce prezentovat jen ve vystudovaném oboru a tudíž se nehodlá zabývat zaměstnáním, které neodpovídá jejich vzdělání. Nejvíce si zakládají na svém dobrém vzdělání studenti Obchodní akademie /26,7%/, kteří také nejsou ochotni vzít jiné zaměstnání. Nejadaptabilnější se jeví maturanti ze SOU elektrotechnického a SOU potravinářského.

Sedmá otázka se snaží postihnout, které faktory motivují mladé lidi k zaměstnanosti a uplatnitelnosti na trhu práce. Dominantním kritériem pro volbu zaměstnání je výše platu, což uvádí 40% dotazovaných maturantů, v poměru 1:1 muži a dívky. Na kariérním postupu by si zakládalo 19,3% všech dotazovaných, třikrát více je důležitější pro dívky než pro muže. Seberealizace v dané profesi je rozhodující pro 36,6 % studentů a pouhý pocit zaměstnanosti, s kterým se nepojí výše uvedené cíle uvádí 4,1% maturantů. Pro budoucí mladé zaměstnance ze SOU elektrotechnického bude rozhodujícím kritériem pro vstup do zaměstnání výše platu /74,1% z 27 mladých mužů/, stejné kritérium je nejdůležitější pro mladé kuchaře a číšníky ze SOU potravinářského /56,5% z 23 studentů/. Seberealizace převažuje u studentů gymnázia /67,9% z 28 maturantů/, studentů Obchodní akademie /43,3% z 30 maturantů/ a studentů SŠ zemědělské /47,4% z 19 maturantů/. Pro absolventy ISS bude nejdůležitější v budoucím zaměstnání kariérní postup /44,4% z 18 studentů/.

4. Zhodnocení:

Z dotazníkového šetření 145 náhodně vybraných maturantů vyplývá, že $\frac{3}{4}$ z nich jsou nespokojeni se stávajícími způsoby výuky na jejich střední škole.

57 % studentů usiluje jen o získání maturitního vysvědčení. Potěšující je, že $\frac{1}{3}$ studentů má zájem studiem střední školy skloubit vlastní zájmy s teoretickými poznatky.

$\frac{3}{4}$ dotazovaných maturantů má jen částečnou představu o svém budoucím povolání. Více než 50 % respondentů chce studovat na vysoké škole.

$\frac{1}{8}$ dotázaných má v plánu odejít za prací do zahraničí.

V případě neuspokojivé nabídky volných pracovních míst na trhu práce je ochotno se requalifikovat až 88% dotázaných maturantů.

Drtivá většina respondentů / 96%/ chce být zaměstnána, výše platu je stejně tak důležitým faktorem jako seberealizace v profesi.

Závěr práce :

Cílem bakalářské práce bylo zhodnotit uplatnitelnost absolventů středních škol ve Valašsko-Meziříčském regionu a zamyslet se nad faktory, které tento stav ovlivňují.

Celostátní statistiky ministerstva práce a sociálních věcí ze začátku srpna 2005 udávají, že výrazně poklesl počet absolventů škol evidovaných na úřadech práce. Jako

pozitivní ukazatele tohoto trendu se považují odpovědnější volba povolání, vzrůstající se ekonomika, lepší oborová struktura škol, ale i úspěchy státní aktivní politiky zaměstnanosti. Tento trend ovšem posiluje fakt, že na trh práce přicházejí rok od roku populačně slabší ročníky; byla zrušena povinná vojenská základní služba; mladí lidé získávají snazší přístup do vyšších a vysokých škol; a také stále více absolventů více využívá nabídku pracovních příležitostí v zahraničí.

Na okrese Vsetín došlo pouze k 3% snížení nezaměstnanosti absolventů středních škol od října 2004 do října 2005. Tento trend je zřejmě ovlivněn výše zmíněnými faktory. Nelze tedy hovořit o výrazném poklesu nezaměstnanosti. Bylo by jistě zajímavé sledovat tento nastupující trend i v příštích letech.

Za první faktor, ovlivňující úspěšnost absolventa na trhu práce, je správná volba typu střední školy a atraktivita studovaného oboru již na základní škole. Nezbytná je rodičovská vnímavost, zodpovědnost a podpora k tomuto životnímu mezníku mladého člověka.

Dalším podstatným faktorem, rozhodujícím o budoucí úspěšnosti středoškoláka, je sama střední škola, jejíž zájem o studenta nesmí končit nábořem adeptů do 1. ročníků, ale musí sama přebírat část zodpovědnosti za uplatnitelnost svých klientů. Je nezbytné, aby se střední škola chovala tržně a aktivně reagovala na nabídku a poptávku pracovních možností v regionu, např. otevře nové, perspektivní obory; upraví počty nabíraných studentů tak, aby nebyl převis v některém oboru. Další aktivní snahou by měla být spolupráce se zaměstnavateli, ať už v rámci studijní praxe, tak v rámci uplatnitelnosti absolventů po ukončení školy a nástupu do prvního zaměstnání. Střední škole by mělo jít především o dobrou prestiž a tento „studijní servis“ by měl být samozřejmostí pro kladné hodnocení ze strany

veřejnosti, ale také ze strany zřizovatele. Tomu by přece mělo záležet na tom, zda jsou vynakládané finanční prostředky účelně zhodnocovány.

Neméně důležitým faktorem, který hraje roli v zaměstnanosti mladých lidí, je také zásah státní politiky ať ze strany ministerstva školství / měly by být více podporovány řemeslné obory; a také studijní obory uplatnitelné ve strojírenském, chemickém, stavebním či elektrotechnickém průmyslu /, ze strany ministerstva pro

místní rozvoj / umožnit vstup zahraničního kapitálu, podporovat malé živnostníky/, či ministerstva práce a sociálních věcí / kvalitní servis úřadů práce a systém motivační státní sociální podpory /.Tyto vnitřní a vnější zásahy státní správy by měly především vytvářet stabilní ekonomické zázemí pro rozvoj pracovního potenciálu mladých lidí.

Získání zaměstnání se u mladého člověka se neobejde bez jeho vlastní iniciativy a reálného posouzení vlastních možností s ohledem na konkrétní situaci na trhu práce.Už v okamžiku rozhodování o volbě povolání by měly být zohledněny jak schopnosti a zájmy uchazeče,tak i rizika spojená s volbou povolání ve vztahu k situaci na trhu práce a možnostem pracovního uplatnění.

Všechna sociologická zjištění konstatují, že pro životní pracovní kariéru je z psychologického hlediska klíčový start. Lidé, kteří dobře odstartují, mají významně větší šance i v budoucnosti, než ti, kteří byť jeden rok po absolvování nemohou najít místo Společnost ve vlastním zájmu musí udělat co nejvíc pro to, aby mladí lidé získali po absolvování místo ve svém oboru, byť by nebylo dobře placené, nicméně musí jim otvírat perspektivy. Tak je možné vychovat generaci, která bude kolem roku 2025 schopná žít i všechny důchodce, děti atd.

Z analýzy bakalářské práce vyplývá že, mladí absolventi mají zájem o seberealizaci a uplatnění na trhu práce. Na Úřadu práce ve Vsetíně je nejméně evidováno absolventů s úplným středním vzděláním, nejvíce nezaměstnaných se stává z absolventů se středním odborným vzděláním. Tito uchazeči také nejvíce figurují na seznamu rizikových profesí, které na trhu práce převažují jak na straně nabídky, tak na straně poptávky. Na trhu práce nemají problémy absolventi technických typů škol. Existuje

přímá závislost mezi úrovní vzdělání uplatnitelností na trhu práce. Bohužel se Valašsko-Meziříčský region vyznačuje velkou absencí zaměstnavatelů, kteří by měli o absolventy s příslušnou profesí zájem , jedná se tudíž napjatou a nestabilní ekonomickou situací na trhu práce.

Na závěr si dovoluji vyslovit přání; kéž by si společnost více vážila výtečných studentů a ti nemuseli plnit řady nezaměstnaných na úřadech práce.

Seznam použité literatury

Siegel, Z., Jak úspěšně hledat a získat zaměstnání, Praha, Grada, 2005

Siegel, Z., Jak hledat a najít zaměstnání, Praha, Grada, 2003

www.nuov.cz

www.noviny-mpsv.cz

www.ceskaskola.cz

www.ceskydomov.cz

www.ucitelske-listy.cz

www.upvsetin.cz

www.zkola.cz

www.eurydice.org

Citace:

[1]Beránková Kateřina, Mgr., tisková mluvčí ministerstva práce a sociálních věcí

[2]Měřínská Gabriela,Mgr., Odbor trhu práce, www.noviny-mpsv.cz

[3]Franková Zoja, www.ceskaskola.cz,22.11.2005, www.kvalita1.nuov.cz

[4]Bičáková Olga, Mgr.,Odbor metodiky a správ. řízení,www.noviny-mpsv.cz

[5]Škromach Zdeněk,Ing., ministr práce a sociálních věcí, www.noviny-mpsv.cz

[6]Beránková Kateřina,Mgr.,[http: /portal.mpsv.cz/sz/stat/](http://portal.mpsv.cz/sz/stat/)

[7]Učitel'ské noviny č.28 /2005

[8]Buchtová Božena a kol., Nezaměstnanost psychologický, ekonomický a sociální problém, Praha, Psyché, Grada ,2002, 1.vydání/

[9]/www.eurydice.org/

[10]Blažková Marika, Bc.,www.zkola.cz, 8.4.2004

I.

